

Yunak (KONYA) Yöresi Kayaçanım! Petrojenezi

Önder ÖZTUMÂLI İ.Ü. Yerbilimleri Fakültesi

Mefclil YENİYOL MTA Enstitüsü

Yunak dolayında yataklanan magnezitlerin oluşum sorunlarının çözümlenmesi, yöre kayaçlarının çeşitli saha ilişkileri ve bu kayaçları etkileyen jeoloji olaylarının tanınmasını gerektirmiştir. Bu sorunların çözümüne yönelik olarak; jeolojik harita alımı, petrografi ve röntgenografi çalışmalarından oluşan saha ve laboratuvar incelemeleri gerçekleştirilmiştir.

Yöredeki kayaçlardan en yaşlı olanlar; çört bantları içeren rekristalize kireçtaşı, bunlarla uyumlu olan ve pelitik malzeme kökenli fillitler, denizaltı bazik volkanizmadan kaynaklanan bazik şist ve metadiyabazlar, serpentinit ve serpentinit içinde bloklar halinde yer alan diyabaz ile gabroik diyabaz gibi bazik intrüzif kayaçlardır. Birlikte bir «ofiyolit topluluğu» oluşturan tüm bu kayaçların oluşturma yaşı Kretasedir. Stratigrafi istifinde yer alan daha genç kayaçlar ise Ypresiyen yaşlı çakıltaşı, killi kireçtaşı ve kilitaşları, Miyosen yaşlı çakıltaşı, killi kireçtaşı ve tüflier ile Kuvaterner yaşlı sedimentlerdir. Farklı yaşlardaki bu kayaçlar aralarında uyumsuzluk ilişkileri sunmaktadırlar.

Bölgeyi etkileyen ilk yapısal hareketler, Üst Kretase - Alt Paleosen yaşındadır. Ofiyolit kayaçlarını etkileyen ve sıkışma tektoniği niteliğinde olan bu hareketlerin bir sonucu olarak; serpentinit ve bazik intrüzif kayaçları, topluluğa ait diğer kayaçlar üzerine bindirme ile yerleşmişlerdir. Daha sonra etkin olan Orta Eosen ve daha genç yaştaki yapısal hareketler gerilme tektoniği niteliğini taşırlar.

Üst Kretase - Alt Paleosendeki yapısal hareketler, ofiyolit topluluğuna ait tüm kayaçların metamorfizmasını sağlamıştır. Özellikle bazik kökenli kayaçlarda gelişen jadeit, glokofan/krossit, lavsonit, prehnit ve zeoitler «çok düşük dereceli metamorfizme» için tanıtman minerallerdir.

Çok düşük dereceli metamorfizmasının çeşitli basınç koşullarında gelişen bu mineral ve bunların çeşitli parajenezleri, oluşmaları içinde gerekli P/T koşullarının, bindirmeyle sağlandığını gösterecek bir biçimde, bindirme düzlemine göre düzenli bir dağılım gösterirler. Mineral ve mineral parajenezleri dışında saptanan diğer saha verileri de bu ilişkiyi doğrulamaktadır.

Kastamonu - Taşköprü Bölgesi Metamorfizmaları

Recep Hayri EREN İ.T.Ü. Mühendislik - Mimarlık Fakültesi

İlgaz Dağları Masifinin doğu - kuzeydoğu uzantısında yer alan metamorfik kayalar, önceki çalışmalarda «Metamorfik Seri» olarak nitelenmiş fakat metamorfizma gelişimi ve petrografisi yönünden ayrıntılı olarak incelenmemişlerdir. Masifin bu kesimini oluşturan metamorfizmaların Yüksek P - Düşük T türünden olan giokofanistleri ve eklojitleri içermelerinden dolayı bunların yayılımları ile oluşumlarına yaklaşım yapabilmek için bu araştırmaya gidilmiştir. Metamorfizmaların hâkim karakterlerini ortaya koyacak ayrıntılı petrografi incelemesi ile metamorfizmanın gelişme şartlarının saptanması amaç edinilmiştir.

İlgaz Masifinin Taşköprü - Kargı - Boyabat arasında kalan kesiminde bölge metamorfizmalarının karakterlerini içeren 1/25.000 ölçekli dört paftada ayrıntılı çalışma¹, bu kesimin güneyi ve doğusunda kalan dörder paftada ise incelemeler yapılmıştır.

Ayrıntılı çalışma alanı çevresinde metamorfizmaları, Permiyen'den Kuvaterner kadar çeşitli yaş ve fasiyete tortul ve magmatik (bazik, ultrabazik) kayalar örtmektedir. Çalışma alanında rastlanılan kayalar, esas itibarıyla tipik bir melanj topluluğunun değişik derecelerde metamorfizmaya uğramış şekilleri olup birbirleriyle olan sınır ilişkileri çoğunlukla anormal yahut şüphelidir. Litostratigrafik birim esasına yaklaşım yapılarak düzenlenen stratigrafide 6 birim ile 3 altbirim ayrılmıştır.

Metamorfizmalar, şiddetli ve çok evreli tektonik hareketlerin etkisinde kalmışlardır. Mesoskopik yapıların durumları ve birbirleriyle olan geometrik bağıntılarının Elekdagi çevresinde ayrıntılı olarak incelenmesi sonucu :

F₁ -fazında, S₀ -tabakalaşma düzlemlerinin kıvrımlanıp, sıkışarak izole olmuş kıvrım çekirdekleri ve yalancı tabakalaşmalar şeklinde S₁ -foliasyonlarının,

F₂ -fazında, EW gidişli kıvrımların,

F₃ -fazında N-S gidişli kıvrımların geliştiği saptanmıştır.

Çalışma alanındaki formasyonlarda ilerleyen metamorfizmaya göre 5 ayrı metamorfik zon ayrılmıştır. Metamorfizma sonucu